

Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 12 місяців 2005 року

I. Розміри страхового ринку. Ключові показники

1. Кількість страхових компаній станом на 31.12.2005 становила **398** (станом на 31.12.2004 – **387**), тому числі **50** страховиків, що здійснювали страхування життя (Life) та **348** страховики, що здійснювали види страхування інші, ніж страхування життя (Non-Life).

Всього СК станом на 31.12.2004	387
в т.ч. Non-Life	342
в т.ч. Life	45
в т.ч. з іноземним капіталом	59
Виключено СК протягом 2005 р.	21
в т.ч. Non-Life	19
в т.ч. Life	2
Включено СК протягом 2005 р.	36
в т.ч. Non-Life	29
в т.ч. Life	7
Всього СК станом на 31.12.2005	398
в т.ч. Non-Life	348
в т.ч. Life	50
в т.ч. з іноземним капіталом	58

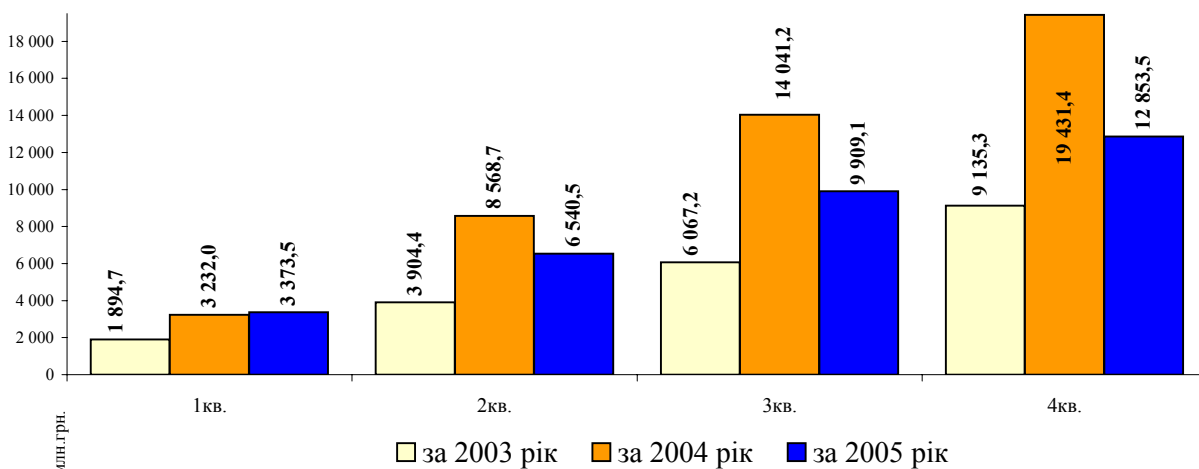
2. Страхові премії

2.1 Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестраховування ризиків за 12 місяців 2005 року, становить **12 853,5 млн. грн.**

У порівнянні з аналогічним періодом 2004 року обсяги вказаного показника зменшились на 34% в основному за рахунок зменшення обсягів надходжень від страхувальників-юридичних осіб коштів на страхування фінансових ризиків (в 2004р. на страхування та перестраховування фінансових ризиків надійшло 46,2% від валових премій, тоді як за 2005 рік частка цього виду страхування залишилася на рівні 31,6%).

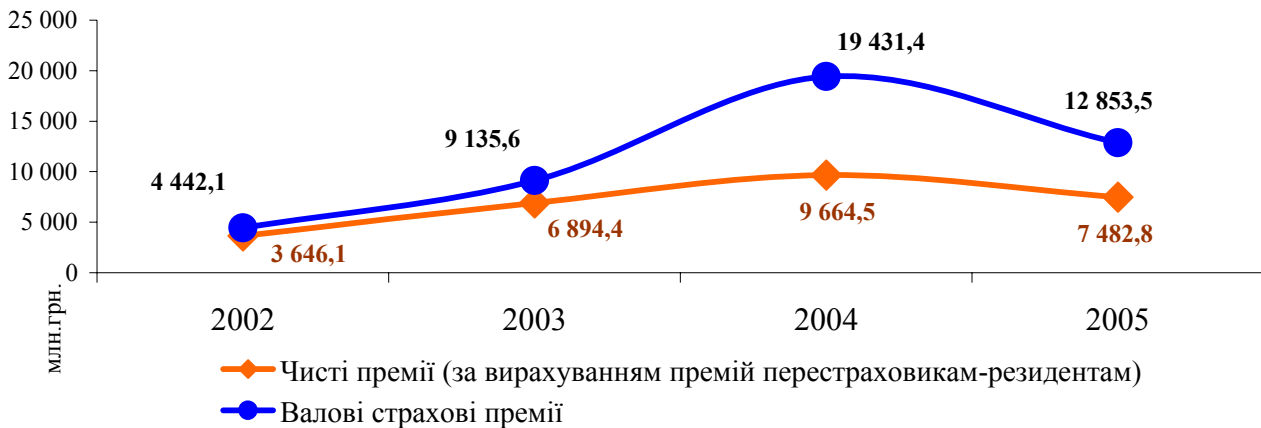
Сума страхових премій, отриманих від страхувальників-фізичних осіб, склала 1616,2 млн. грн., що перевищує аналогічний показник за 2004 рік на 570 млн. грн. (у 1,6 разів).

Валові страхові премії (поквартально) наростаючим підсумком за 2003-2005рр.

2.2 На кінець 2005 року чисті страхові премії (валові за вирахуванням премій належних перестраховикам-резидентам) становили **7 482,8** порівняно з попереднім, спад показника чистих страхових премій становив **22,5%** за рахунок зменшення операцій зі страхування фінансових ризиків.

Динаміка обсягів надходження валових та чистих страхових премій у 2002-2005 рр.

2.3 Монополізація страхового ринку

Частка валових премій з усіх видів страхування, належна першим 3 страховикам, складає **12,2%** (у 2004 році цей показник становив **22,3%**). Першим 50 страховикам належить **73,7%** зібраних премій (**83,0%** у 2004 р.). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав **159,98** (у 2004 р. - **309,98**).

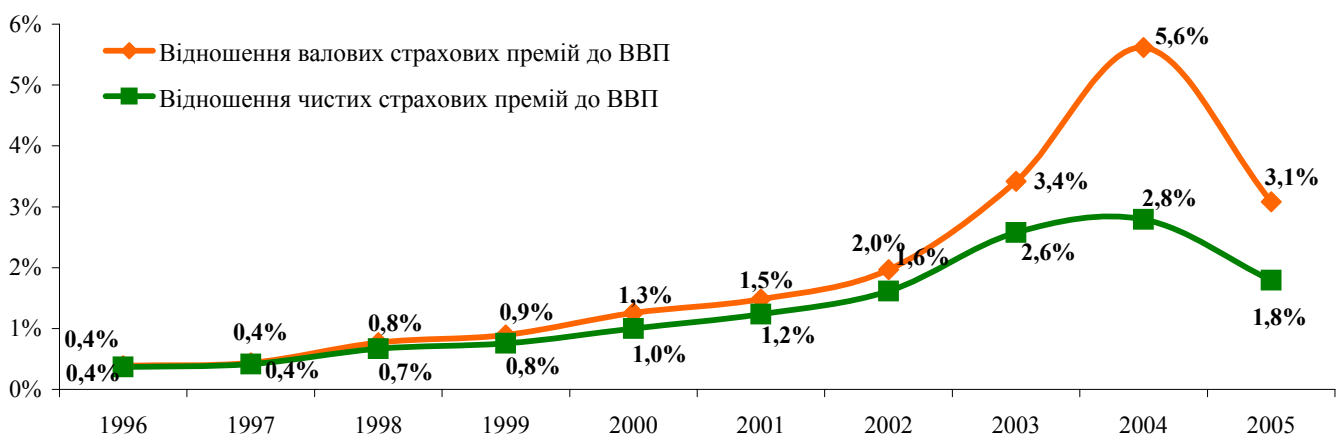
Частка валових премій зі страхування життя, належна першим 3 страховикам, складає **52,1%** (у 2004 році цей показник становив **56,3%**). Першим 10 страховикам життя належить **91,2%** зібраних премій (**93,0%** у 2004 р.). В цілому по ринку страхування життя індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав **1 257,7** (у 2004 р. - **1 443,87**).

Частка валових премій з ризикових видів страхування, належна першим 3 страховикам, складає **12,5%** (у 2004 році цей показник становив **22,6%**). Першим 50 страховикам належить **75,5%** зібраних премій (**83,0%** у 2004 р.). В цілому по ринку ризикових видів страхування індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав **167,6** (у 2004 р. - **315,9**).

Наведені дані свідчать, що на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, спостерігається значний рівень конкуренції (ННІ в 6 разів менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація ($1000 < \text{ННІ} < 1500$).

У 2005 році спостерігалася позитивна тенденція до зростання рівня конкуренції на всьому страховому ринку України.

2.4 Співвідношення страхових премій та ВВП України у 1996-2005 рр.

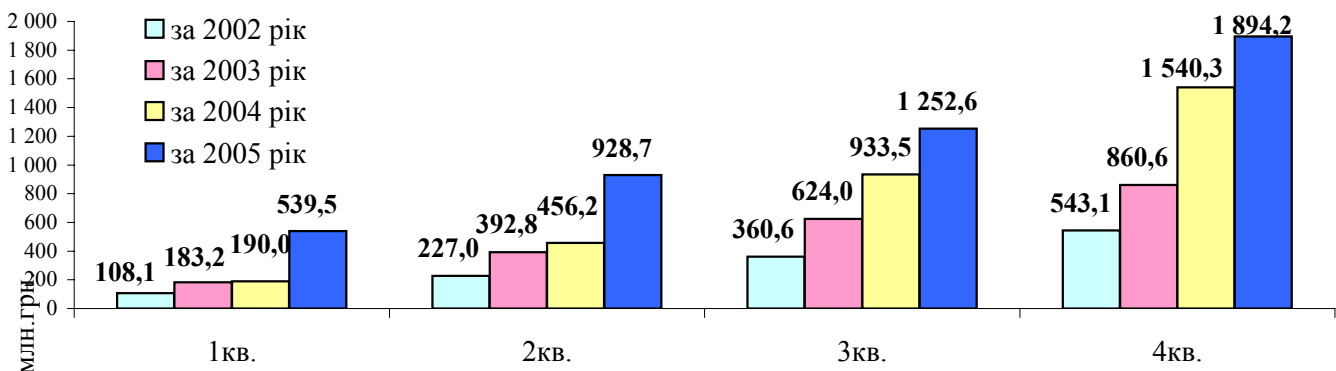

3. Страхові виплати

3.1 Загальна (валова) сума страхових виплат за підсумками 12 місяців 2005 року за договорами страхування та перестраховування становила **1 894,2 млн. грн.**, у тому числі страхувальникам-фізичним особам було виплачено **616,6 млн. грн.** (32,5%) та перестраховальникам-резидентам 347,5 млн.грн. (18,5%). У порівнянні з аналогічним періодом 2004 року сума валових страхових виплат зросла на **353,9 млн. грн.** (у **1,2 рази**), а виплат страхувальникам-фізичним особам на **146,8 млн. грн.** (у **1,3 рази**). Обсяг чистих виплат (*валові виплати зменшені на суму виплат перестраховальникам-резидентам*) становив **1 546,7 млн.грн.**

3.2 За останні 4 роки (з 2002 по 2005 рр.) страхові виплати зросли у 3,4 рази. Темпи приросту за 2001 р. у порівнянні до 2000 р. становили **4,2%**; в 2002 р. порівняно з 2001 р. - **28,0%**; в 2003 р. порівняно з 2002 р. - **58,5%**; в 2004 р. порівняно з 2003 р. - **79,0%**; в 2005 р. порівняно з 2004 р. - **235%**.

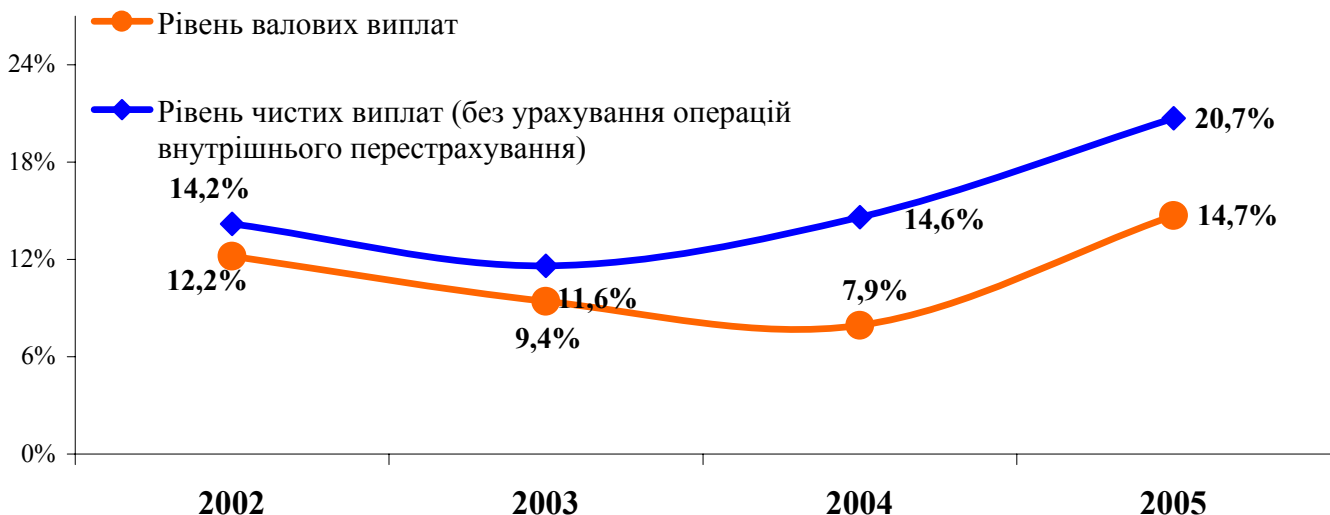
Валові страхові виплати за 2002-2005 рр. (поквартально, наростаючим підсумком)

4. Рівень страхових виплат

4.1 В цілому по страховому ринку рівень валових виплат (відношення валових виплат до валових премій) за результатами 12 місяців 2005 року досяг **14,7%**, це на **6,8 п.п.** вище аналогічного показника 2004 року, що свідчить про продовження тенденції до збільшення рівня страхових виплат, яка спостерігається з початку 2005 року.

Рівень чистих виплат (*відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам*), що є вільним від подвійного обліку операцій внутрішнього перестраховування, за результатами 12 місяців 2005 року становив **20,7%**, що свідчить про реальне зростання фактичних виплат. Порівняно із 12 міс.2004 року, рівень чистих виплат зріс майже у 1,4 рази, а у порівнянні із показником 2002 року у 1,5 рази.

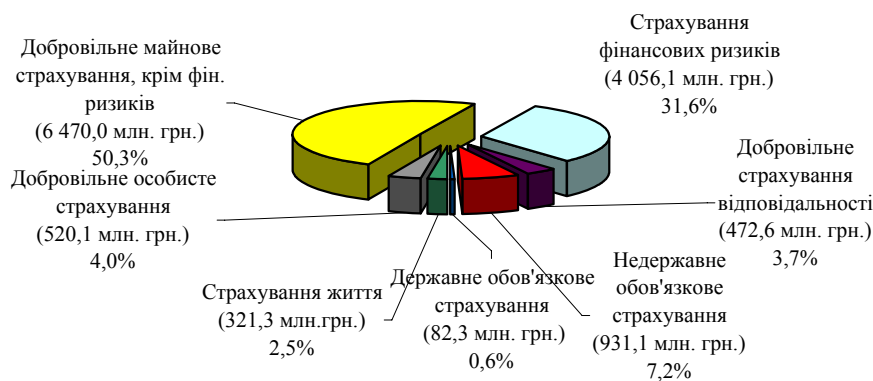

II. Види страхування

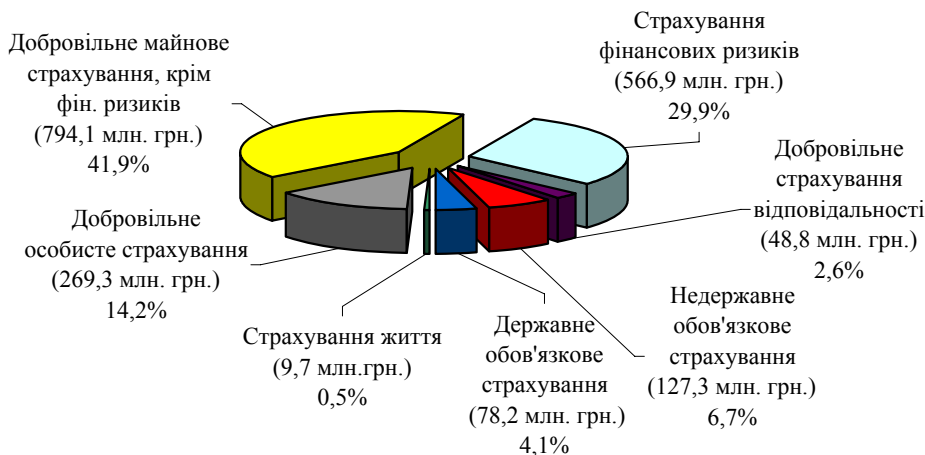
1. Страхові премії та страхові виплати за видами страхування

Види страхування	Страхові премії, в млн.грн.				Страхові виплати, в млн.грн.			
	Валові		Чисті		Валові		Чисті	
	2004р.	2005р.	2004р.	2005р.	2004р.	2005р.	2004р.	2005р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Страховання життя	186,9	321,3	186,9	321,2	11,8	9,7	11,8	9,7
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19 244,4	12 532,2	9 477,7	7 161,6	1 528,5	1 884,5	1 398,8	1 537,0
Добровільне особисте страхування	414,6	520,1	386,2	475,8	347,6	269,3	327,6	248,9
Добровільне майнове страхування - в тому числі страхування фінансових ризиків	16 612,7	10 526,1	7 905,0	5 498,2	923,6	1 361,0	819,9	1 039,1
Добровільне страхування відповідальності	1 567,2	472,6	611,1	244,5	47,9	48,8	47,2	48,5
Недержавне обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів	562,1	931,1	487,6	860,8	130,9	127,3	125,6	122,3
Державне обов'язкове страхування	241,8	558,9	213,5	533,7	77,3	110,9	73,7	107,6
Державне обов'язкове страхування	87,8	82,3	87,8	82,3	78,5	78,2	78,5	78,2
ВСЬОГО (всі види страхування)	19 431,3	12 853,5	9 664,6	7 482,8	1 540,3	1 894,2	1 410,6	1 546,7

2. Структура валових страхових премій станом на 31.12.2005р.

3. Структура валових страхових виплат станом на 31.12.2005р.

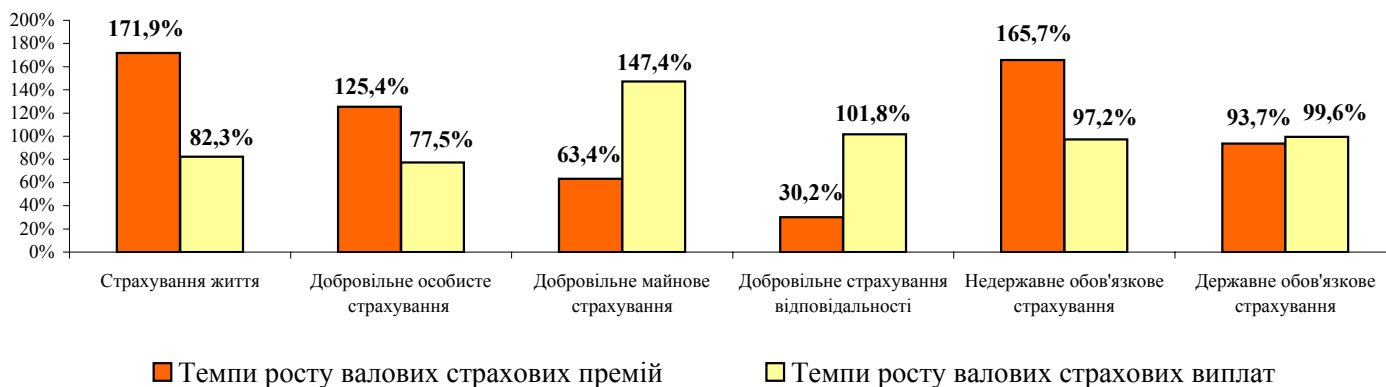
4. Темпи росту валових страхових премій та страхових виплат за видами страхування

1.1 За підсумками 2005 року у порівнянні із аналогічним періодом 2004 року валові премії зросли зі страхування життя (+71,9%), добровільного особистого страхування (+25,4%), страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (+131,1%) та недержавних обов'язкових видів страхування (+65,7%). Спад темпів росту відмічався з майнового страхування (-36,6%), в основному за рахунок падіння темпів росту зі страхування фінансових ризиків (-54,8%), добровільного страхування відповідальності (-69,8%) та державного обов'язкового страхування (-6,3%).

1.2 За підсумками 2005 року у порівнянні із 2004 роком обсяги валових страхових виплат виплат з усіх видів зросли на 23%, у розрізі видів - з добровільного майнового страхування (+47,4%), в тому числі виплати зі страхування фінансових ризиків зросли до +135%; з страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (+43,5%). В той же час обсяги виплат зі страхування життя зменшились на 17,8%, з добровільного особистого страхування на 22,5%, в цілому з обов'язкових видів недержавного страхування на 2,8%, з державного обов'язкового страхування на 0,4%.

Види страхування	Валові страхові премії			Валові страхові виплати		
	2004р. (млн.грн.)	2005р. (млн.грн.)	Темпи росту	2004р. (млн.грн.)	2005р. (млн.грн.)	Темпи росту
1	2	3	4	5	6	7
Страхування життя	186,9	321,3	171,9%	11,8	9,7	82,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19 244,4	12 532,2	65,1%	1 528,5	1 884,5	123,3%
Добровільне особисте страхування	414,6	520,1	125,4%	347,6	269,3	77,5%
Добровільне майнове страхування	16 612,7	10 526,1	63,4%	923,6	1 361,0	147,4%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	8 973,7	4 056,1	45,2%	241,2	566,9	235,0%
Добровільне страхування відповідальності	1 567,2	472,6	30,2%	47,9	48,8	101,8%
Недержавне обов'язкове страхування	562,1	931,1	165,7%	130,9	127,3	97,2%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	241,8	558,9	231,1%	77,3	110,9	143,5%
Державне обов'язкове страхування	87,8	82,3	93,7%	78,5	78,2	99,6%
ВСЬОГО (всі види страхування)	19 431,3	12 853,5	66,1%	1 540,3	1 894,2	123,0%

Темпи росту валових страхових премій та валових страхових виплат за видами страхування (порівняння 2005 р. до 2004 р.)

**Рівень страхових виплат (за валовими та чистими надходженнями премій та страхових виплат)
у 2004 та 2005 роках**

Види страхування	Рівень валових виплат		Рівень виплат фізичним особам*		Рівень чистих виплат**	
	2005 р.	2004 р.	2005 р.	2004 р.	2005 р.	2004 р.
1	2	3	4	5	6	7
Страхування життя	3,0%	6,3%	3,3%	8,4%	3,0%	6,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	15,0%	7,9%	34,1%	49,5%	21,5%	14,8%
Добровільне особисте страхування	51,8%	83,8%	52,6%	139,1%	52,3%	84,8%
Добровільне майнове страхування	12,9%	5,6%	37,9%	37,9%	18,9%	10,4%
<i>- в тому числі страхування фінансових ризиків</i>	14,0%	2,7%	4,6%	21,1%	26,4%	4,7%
Добровільне страхування відповідальності	10,3%	3,1%	25,6%	13,9%	19,9%	7,7%
Недержавне обов'язкове страхування	13,7%	23,3%	16,0%	23,4%	14,2%	25,8%
<i>- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів (звичайні та додаткові договори)</i>	19,8%	32,0%	17,3%	29,3%	20,2%	34,5%
Державне обов'язкове страхування	95,0%	89,4%	X	X	95,0%	89,4%
ВСЬОГО (всі види страхування)	14,7%	7,9%	31,2%	44,9%	20,7%	14,6%

* - відношення обсягів виплат страхувальникам-фізичним особам до обсягів премій, одержаних від страхувальників-фізичних осіб

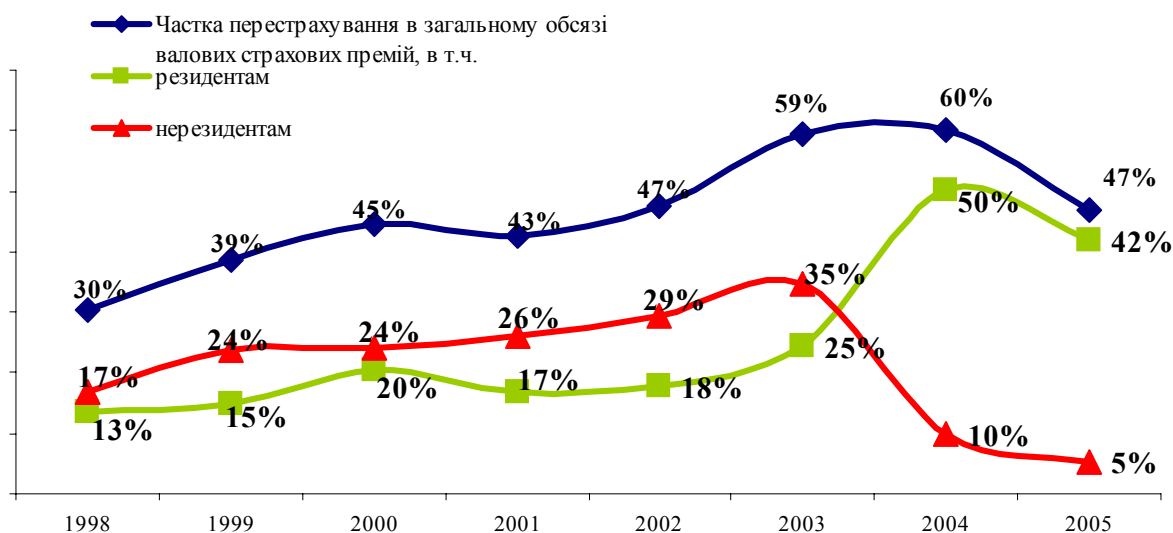
** - відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам

IV. Перестраховання

За договорами перестраховання ризиків у 2005 році українські страховики (цеденти, перестраховальники) сплатили **6,05 млрд. грн.** (47% від валових страхових премій по ринку), з них:

- перестраховикам-нерезидентам - **676,3 млн. грн.** (5% від валових премій по ринку), з них обсяг премій сплачених діючими на кінець 2005 року компаніями становив **440,5 млн.грн.**, та тих, страховиків, що на кінець року припинили свою діяльність - **235,8 млн.грн.**
- перестраховикам-резидентам – **5 370,7 млн. грн.** (42% від валових премій по ринку).

Частка перестраховання у валових страхових преміях

Обсяги перестраховання за кордон за результатами 2005 року зменшилися як в абсолютних показниках (**676,3 млн. грн.** за 2005 р. у порівнянні з **1 907,2 млн. грн.** за 2004 рік), так і у відносних (**5%** від валових премій 2005 р. та **10%** у 2004 р.).

Відповідні тенденції має показник співвідношення частки премій, сплачених за межі України до чистих страхових премій (валові премії за вирахуванням премій, що повторно передаються на перестраховання в Україні), що становив **9%** (менше половини 2004 року).

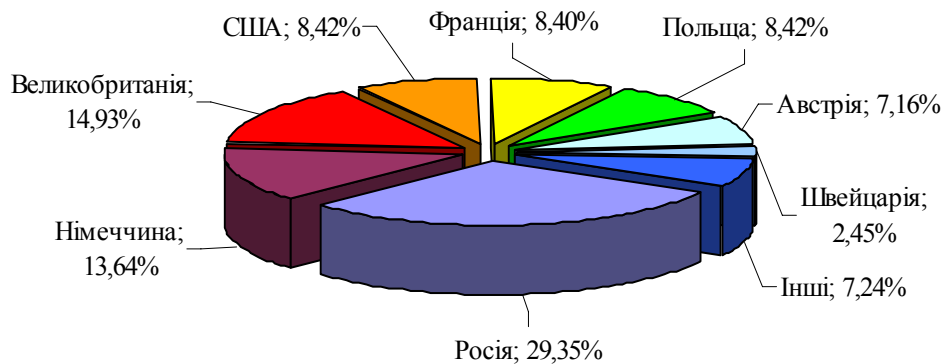
Перестраховання нерезидентам у чистих страхових преміях

В загальній сумі валових страхових виплат **22%** (або 414,5 млн.грн.) становить частка компенсацій на виплати страхових відшкодувань за договорами перестраховування, в тому числі за внутрішніми договорами перестраховування – **18,3%** (або 347,5 млн.грн.), за зовнішніми (з нерезидентами) – **3,5%** (або 67,0 млн. грн.).

За проведеним аналізом Держфінпослуг щодо якісних змін з укладення договорів перестраховування за кордоном з надійними компаніями, близько 57% від обсягів сплачених за межі України сплачується у компанії з рейтингами інвестиційного рівня (за шкалою Standard&Poore's, FitchRatings, Moody's). Така пропорція у 4 рази більше ніж 2004 році коли в наслідок окремих випадків на перестраховування у компанії Литви та Латвії сплачувалися значні суми.

Структура премій за договорами перестраховування з іноземними страховиками (перестраховиками), які сплачені діючими на кінець 2005 року страховиками-резидентами, показує диверсифікацію розміщення ризиків на міжнародних ринках перестраховування:

Так, постійними партнерами України залишаються Росія, Великобританія, Німеччина, Франція, Польща.

Структура перестраховування ризиків за видами страхування порівнюючи результати 2005 та 2004 років представлена далі у таблиці. Значне зменшення попиту на перестраховування ризиків відбулося за видами страхування фінансових ризиків та відповідальності, операції за якими у попередні роки відбувалися, переважно, з метою оптимізації прибутку підприємств.

Структура перестраховування ризиків у 2004 та 2005 рр.

	Передано в перестраховування			В тому числі перестраховикам-нерезидентам		
	2004 (тис.грн.)	2005 (тис.грн.)	Темпи приросту	2004 (тис.грн.)	2005 (тис.грн.)	Темпи приросту
Страхування життя	40 016,7	45 205,9	+13,0%	39 970,8	45 163,3	+13,0%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	11 634 054,7	6 001 765,4	-48,4%	1 867 278,7	631 143,9	-66,2%
Добровільне особисте страхування	32 396,5	47 870,6	+47,8%	3 935,0	3 611,8	-8,2%
Добровільне майнове страхування	10 252 101,3	5 498 945,5	-46,4%	1 544 437,0	471 073,7	-69,5%
<i>в т.ч. страхування фінансових ризиків</i>	6 121 560,1	2 737 949,7	-55,3%	991 484,7	155 314,2	-84,3%
Добровільне страхування відповідальності	1 196 297,7	261 393,4	-78,1%	240 183,2	33 254,4	-86,2%
Недержавне обов'язкове страхування	153 259,2	193 556,0	+26,3%	78 723,6	123 203,9	+56,5%
ВСЬОГО	11 674 071,4	6 046 971,3	-48,2%	1 907 249,5	676 307,2	-64,5%

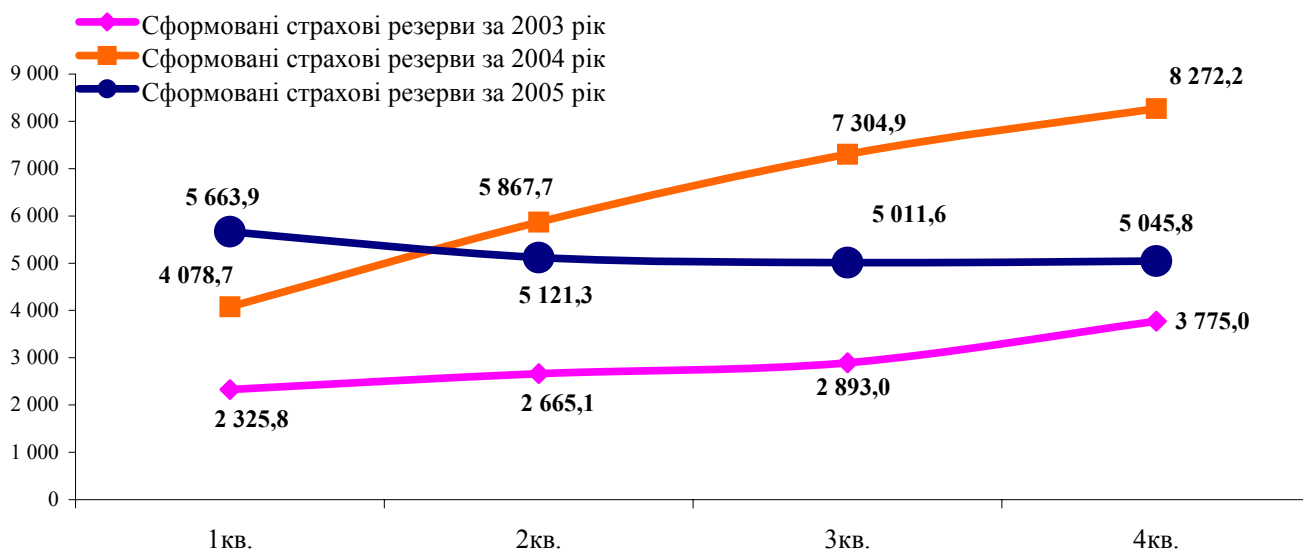
III. Сформовані страхові резерви

Величина сформованих страхових резервів станом на кінець IV кварталу 2005 року становила **5 045,8 млн. грн.**, що на **3 226,4 млн. грн.** менше аналогічного показника на кінець IV кварталу 2004 року.

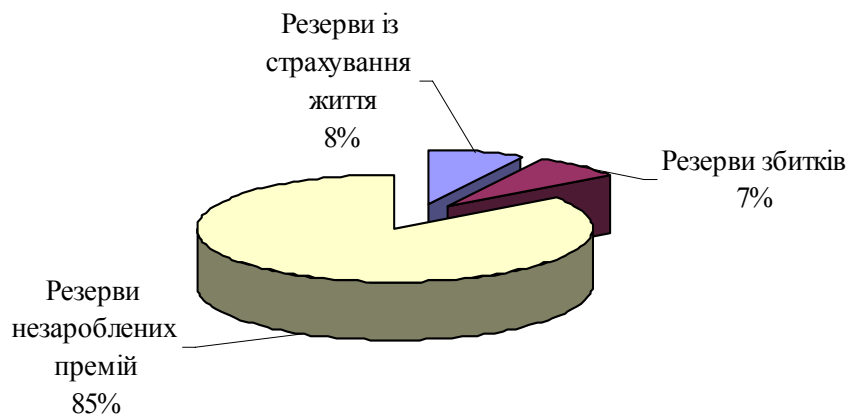
Сформовані страхові резерви

	Станом на 31.12.2004 (млн.грн.)	Станом на 31.12.2005 (млн.грн.)	Приріст (у %)
Величина сформованих страхових резервів на кінець звітного періоду, із них :	8 272,2	5 045,8	-39%
а) технічних резервів ,	8 110,3	4 700,4	-42%
у тому числі резервів збитків	111,8	322,1	+188%
б) резервів із страхування життя	161,9	345,4	+113%

Загальна величина сформованих страхових резервів за періоди, млн. грн.

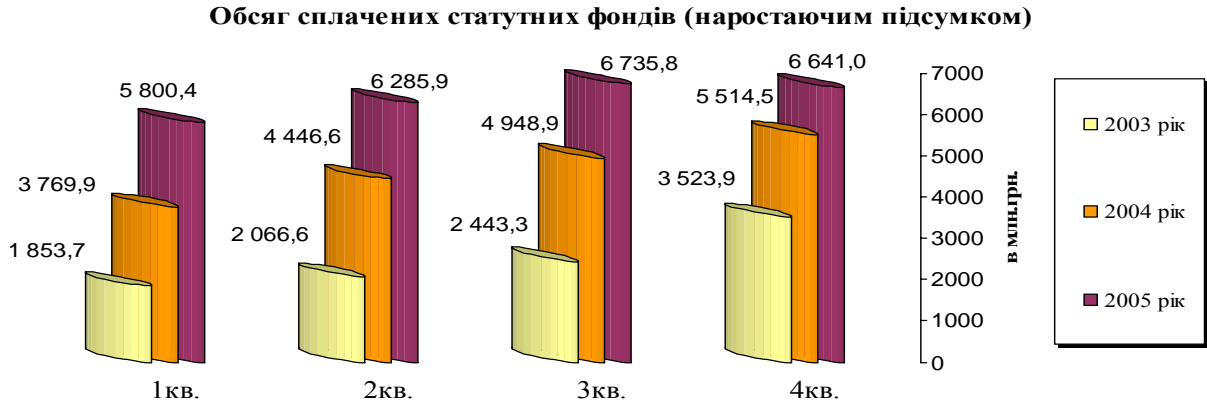

Структура страхових резервів на кінець IV кв.2005р.

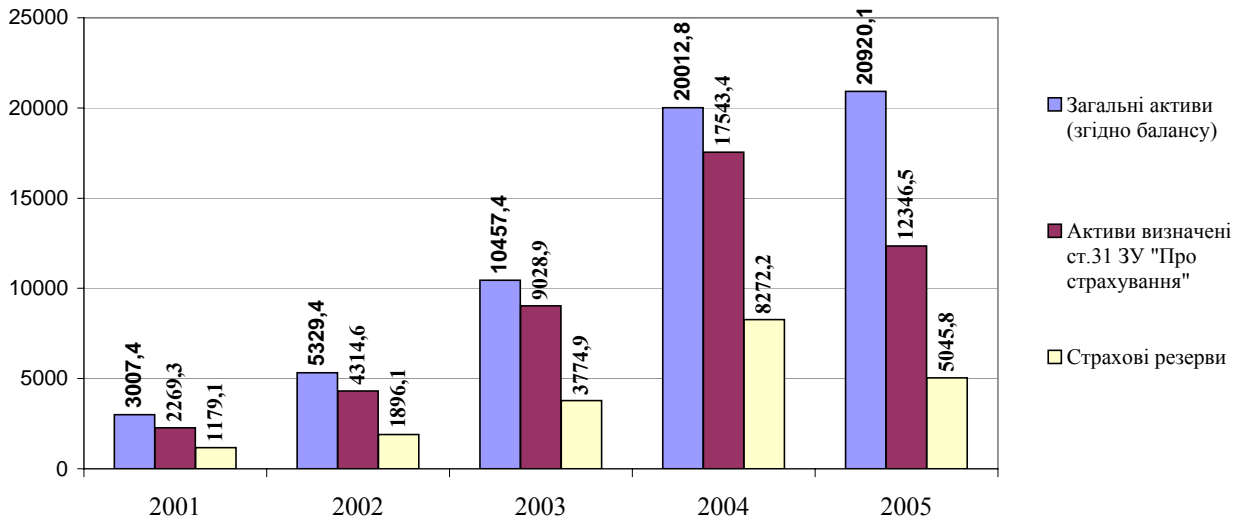

V. Активи страховиків та розміщення страхових резервів

1.1 Станом на 31.12.2005 р. статутний капітал страховиків становив **6 641 млн. грн.**, та у порівнянні із аналогічною датою 2004 року цей показник зріс у **1,2** рази; частка іноземного капіталу складала 897 млн.грн., що, відповідно, становило **13,4%** (всього 58 СК, створених за участю іноземного капіталу).

1.2. Станом на кінець IV кварталу 2005 року сукупний розмір активів страховиків (згідно балансів) склав **20 920,1** млн. грн. (**1 073** млн. грн. - СК "life" і **19 847,1** млн. грн. - СК "non-life"); активів, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування" - **12 346,5** млн.грн.

1.3. Активи страховиків, та розміщення страхових резервів у категорії активів визначені статтею 31 Закону України "Про страхування":

Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" для представлення страхових резервів (тис. грн.)	ВСЬОГО ПО РИНКУ / на кінець звітного періоду відповідно до показників форми 1 "Баланс" /	У тому числі ті, якими представлено		
		технічні резерви	резерви з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду	резерви із страхування життя
ВСЬОГО:	12 346 503,35	4 288 309,72	34 652,70	418 615,54
1) грошові кошти на поточних рахунках	668 024,34	372 547,82	10 106,50	19 322,77
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	61 545,19	19 703,33	145,10	670,20
2) банківські вклади (депозити)	3 102 254,29	2 021 874,06	17 212,60	214 988,38
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	186 165,99	96 872,70	616,50	23 911,60
3) банківські метали	35 928,75	33 920,90	0,00	2 904,40
4) нерухоме майно	541 425,28	227 554,30	0,00	23 415,60
5) акції	5 752 848,48	436 164,73	0,00	54 672,39
6) облігації	272 624,94	92 637,80	0,00	41 077,70
7) іпотечні сертифікати	70,10	7 597,30	0,00	0,00
8) цінні папери, що емітуються державою	79 925,35	79 153,70	0,00	701,30
9) права вимоги до перестраховиків	1 860 573,77	1 010 050,26	7 333,60	60 588,40
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	245 267,66	119 668,43	2 985,90	59 531,30
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *, у тому числі:				
	28 773,50	5 563,80	0,00	0,00
- розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	13 900,00	2 100,20	0,00	0,00
- розвиток інфраструктури туризму;	4 800,00	24,50	0,00	0,00
- перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	1 485,00	0,00	0,00	0,00
- будівництво житла;	3 312,80	3 158,40	0,00	0,00
- розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	5 275,70	263,80	0,00	0,00
- розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій.	16,90	16,90	0,00	0,00
11) кредити страховальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	2 265,20	0,00	0,00	564,90
13) готівка в касі	1 789,35	1 245,04	0,00	379,70

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 „Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів”

Структура наявних активів страховиків, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування" станом на 31.12.2005

